

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Tel: (070) 356 35 63

Fax: (070) 360 75 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

Datum

4 september 2013

Ons nummer

Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

Behandelend medewerker

Onderwerp

uitvoering motie Spekman

Geachte heer Teeven,

Aanleiding

Ik heb klachten ontvangen over de wijze waarop door de IND uitvoering wordt gegeven aan de motie Spekman. De klachten zijn afkomstig van VluchtelingenWerk en van het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden. Deze laatste organisatie dient de klacht mede in namens twaalf andere organisaties waaronder de Vereniging asieladvocaten en juristen Nederland. Kort samengevat komen de klachten erop neer dat er voor deze asielzoekers zoveel obstakels worden opgeworpen bij het indienen van een verzoek om opvang in verband met ziekte, dat het feitelijk onmogelijk is om daarvoor in aanmerking te komen waardoor de regeling haar doel, te voorkomen dat zieke mensen op straat komen, voorbij schiet.

Tussen 1 januari 2010 en 30 juni 2012 ontving de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) 490 dossiers van vreemdelingen die een beroep deden op de motie en een verzoek om opvang indienden. Bij de meeste aanvragen, in 320 gevallen, bleek het dossier niet compleet en werd om die reden geen opvang geboden. Volgens de toenmalige minister Leers zou het probleem van incomplete dossiers opgelost moeten worden door betere informatievoorziening aan betrokkene, behandelende artsen en de rechtshulpverleners.

Zoals u bekend heeft de medische zorg voor asielzoekers mijn speciale belangstelling en zal in oktober mijn rapport over dit onderwerp gepubliceerd worden. In dit rapport wordt ook aandacht besteed aan de medische zorg voor uitgeprocedeerde asielzoekers die geen recht meer hebben op opvang en die op straat leven. Om die reden vraag ik uw aandacht voor de huidige uitvoeringspraktijk van de motie Spekman en de gevolgen hiervan voor zieke uitgeprocedeerde asielzoekers.

Klachten

Het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden en VluchtelingenWerk dienden respectievelijk op 29 november 2012 en op 28 februari 2013 klachten in bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie over de wijze waarop aan de motie Spekman uitvoering wordt gegeven. Zij zijn niet tevreden over de reactie hierop

Ons nummer

2013.08507 001

2

van de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. Het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden en VluchtelingenWerk laten mij weten dat een aantal door de minister gestelde voorwaarden ertoe leiden dat zieke asielzoekers nog steeds geen gebruik kunnen maken van opvangfaciliteiten.

De knelpunten zijn onder meer dat betrokkene specifieke verklaringen moet overleggen van alle behandelend artsen en niet alleen van de arts die het meest recent bij de patiënt is betrokken. Deze verklaringen mogen niet ouder zijn dan zes weken. Pas als alles compleet is, kan er een aanvraag op medische gronden worden ingediend. Voor die tijd heeft betrokkene geen recht op opvang. Een ander obstakel is dat betrokkene een kopie van zijn paspoort moet meesturen. Is er geen paspoort en lukt het ook niet een paspoort te verkrijgen dan moet een schriftelijke verklaring van de autoriteiten van het land van herkomst worden opgestuurd waarin de identiteit en nationaliteit van de vreemdeling wordt bevestigd en waarin is aangegeven waarom geen paspoort wordt verstrekt. Zoals bekend zullen veel uitgeprocedeerde asielzoekers in redelijkheid niet aan deze eis kunnen voldoen. Een ander probleem is dat de regeling alleen geldt voor uitgeprocedeerde asielzoekers. Is er hoger beroep aanhangig gemaakt dan komt men niet in aanmerking voor opvang. Van de zijde van het ministerie zou asielzoekers om die reden zijn geadviseerd hun beroepschrift in te trekken. Nu staat het mensen vrij om toch de aanvraag om een verblijfsvergunning op medische gronden of een verzoek om uitstel van vertrek in te dienen ook al zijn niet alle gevraagde stukken compleet maar dit betekent wel dat zij geen aanspraak kunnen maken op opvang gedurende de behandeling van die aanvraag.

VluchtelingenWerk stuurde mij een aantal schrijnende voorbeelden van ernstig zieke mensen die toch op straat terecht komen. In één zaak gaat het om een uitgeprocedeerde asielzoeker uit Sierra Leone. Zijn behandelend psychiater waarschuwt voor een onvoorspelbare psychiatrische crisissituatie indien betrokkene op straat wordt gezet. Probleem in deze zaak is dat betrokkene niet in het bezit is van een paspoort waardoor de aanvraag om opvang als niet compleet zal worden afgedaan. Een ander voorbeeld betreft een asielzoekster met diverse medische klachten waardoor bij drie specialisten en de huisarts verklaringen moeten worden opgevraagd. Ontbreekt er één verklaring omdat de betrokken arts niet tijdig reageert, dan stelt de IND de aanvraag buiten behandeling ook al blijkt uit de verklaringen van de artsen die deze wel tijdig hebben geleverd dat betrokkene ziek is.

Zorgen

Bovenstaande situatie baart mij zorgen. Betere informatieverstrekking aan de asielzoeker is onvoldoende om de motie Spekman uit te voeren, omdat een

Ons nummer

2013.08507 001

3

aantal voorwaarden wordt gesteld dat soms moeilijk te vervullen is. Natuurlijk is voor goede besluitvorming over opvang een medische onderbouwing noodzakelijk. Uit de voorbeelden blijkt echter dat iemand volgens de aanwezige medische informatie ernstig ziek kan zijn, maar door het ontbreken van een paspoort of vanwege problemen van administratieve aard toch geen opvang wordt geboden in afwachting van zijn aanvraag om verblijf op medische gronden. Dit is een onwenselijke situatie. Daarom leg ik u de vraag voor of u de door mij geschetste situatie herkent en erkent en of u bereid bent om in schrijnende gevallen een praktische oplossing te zoeken zodat een zieke niet op straat hoeft te verblijven.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer